

Financial Risk & Regulation

Hírlevél – 2019. augusztus

Megjelent a CRR2 és CRD V

Újabb fázisba érkezett a Bázeli IV keretrendszer EU-s implementációja

2019. májusában az Európai Parlament és a Tanács kiadta a 2019/876 rendeletét (továbbiakban CRR2), illetve a 2019/878 irányelvét (továbbiakban CRD V). A szabályozási csomag folytatja a bázeli szabályok EU-s implementálását, illetve egyéb változtatásokat eszközöl a pénzügyi szektor biztonságának és hatékony működésének érdekében. A csomag nem tartalmazza a bázeli javaslatcsomag számos elemét, mint a hitel- és operációs, CVA és SFT-kockázatok kezelését és az output floort. Ezek implementációs lehetőségeit az EBA és a Bizottság még vizsgálja, továbbá mi is összefoglaltuk a fontosabb tényezőket a 2018 decemberi hírlevélben¹. A továbbiakban ismeretjük az ezzel járó változásokat és várható hatásokat, kiemelve, hogy a részletszabályokat sok esetben az EBA fogja kidolgozni, illetve a Bázeli IV-es szabályozás számos elemét később fogják a törvényhozó testületek implementálni az EU-s jogrendbe.

A partnerkockázati tőkekövetelmény új módszertani alapokra kerül

A derivatív ügyletek kitettség értékének kiszámításához a CRR jelenleg az intézmények számára három választható módszertant biztosít: a sztenderd módszert (SM), a piaci árazás szerinti módszert (MtMM) és az eredeti kitettség szerinti módszert (OEM). Ezek a megközelítések nem ismerik el megfelelően a biztosítékok kockázatsökkentő jellegét a kitettségekben, kalibrálásuk elavult, és nem tükrözik a pénzügyi válság során megfigyelt magas volatilitási szintet sem. E hiányosságok kezelésére a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS) szorgalmazta a három számítás egy új, sztenderd módszerrel való helyettesítését, mely az úgynevezett Standardised Approach for Counterparty Credit Risk (SA-CCR).

Az SA-CCR kockázati szempontból érzékenyebb, mint az SM és az MtMM, ezért az intézmények

derivatív ügyleteivel kapcsolatos kockázatokat jobban tükröző tőkekövetelményt eredményez, és jelentős változást vezet be a származékos portfóliók EAD számítási módszertanába. A módszertant támogató EBA már előzetesen RTS tervezet² dolgozott ki a származtatott ügyletek kockázati kategóriákra történő besorolásáról és a kamatláb opciók felügyeleti delta-képletéről.

A Bázeli Bizottság saját hipotetikus portfólióin végzett teszt³ alapján a letéttel nem fedezett portfóliók esetén az SA-CCR nagyobb kitettséget, így magasabb tőkekövetelményt eredményezett, mint az OEM. A kamat- és a deviza alapú derivatívák esetében az SA-CCR kitettség akár négyszer is nagyobb lehet, mint az OEM alatt számolt, míg a részvényre vonatkozó ügyleteknél duplázódásra lehet számítani. Az SA-CCR az intézményekre több szempontból is hatással lesz, ugyanis a tőkerendszeren belül több számítás (pl.: tőkeáttételi mutató, CVA-kockázati tőkekövetelmény) alapjául fog szolgálni.

Míg a kisebb bankoknak a megemelkedett input adat szükséglet kezelése, a nagyméretű bankoknak a tőkekövetelmény növekedése okozhat kihívásokat. Az új előírások értelmében a kisebb intézményeknek lehetőségük van az egyszerűsített SA-CCR módszertan használatára, ha a származtatott ügyleteinek értéke nem nagyobb az intézmény összes eszközének 10 %-ánál, és nem haladja meg a 300 millió eurót.

A korlátozott származtatott kitettséggel rendelkező, és jelenleg az MtMM-et vagy az OEM-et használó intézmények számára mind az SA-CCR, mind az egyszerűsített SA-CCR bevezetése komplex feladatnak bizonyulhat. Ezért lehetőség nyílik az OEM átdolgozott változatának alkalmazására az olyan kis intézmények számára, melyek származtatott ügyleteinek értéke nem nagyobb az intézmény összes eszközének 5 %-ánál, és nem haladja meg a 100 millió eurót.

¹ <https://home.kpmg/hu/hu/home/tanulmanyok/2018/12/frm-hirlevel-12.html>

² <https://eba.europa.eu/documents/10180/2711846/EBA+CP+draft+RTS+on+SA-CCR.pdf>

³ <https://www.isda.org/a/hTiDE/isda-sa-ccr-briefing-paper-final1.pdf>

*A hitelkockázathoz kapcsolódó partnerkockázat
tőkeszükséglet szabályainak módosulásáról bővebb
információt talál júniusi hírlevelünkben³.*

A piaci kockázatokat megreformáló FRTB első lépésben csak adatszolgáltatásként kerül bevezetésre

A CRR2 bevezeti a BIS által megalkotott FRTB (Fundamental Review of the Trading Book) sztenderd megközelítés alapján számolt piaci kockázati tőkekövetelményre vonatkozó adatszolgáltatást. Ez alól mentességet kapnak a kis kereskedési könyvet vezető intézmények (94. cikk) és azok, amelyek kerekeskedési könyvi kitettsége és banki könyvi nyitott devizapozíciója nem éri el sem a mérlegfőösszeg 10%-át, sem az 500 millió EUR-t (325a. cikk). Az adatszolgáltatási kötelezettség a kockázati súlyokat meghatározó, 2019. december 31-ig megjelenő Bizottsági rendeletben foglalt időpontot (tervezetten 1 évvel a megjelenés után) követően lesz hatályos, az EBA 2020. június 30-ig fogja kidolgozni az adatszolgáltatási táblákat. Szintén folyamatban van az FRTB szerinti belső modell megközelítés bevezetése, erre azonban most nem térünk ki részletesen, ugyanis a hazai bankok jelenleg mind a sztenderd megközelítést alkalmazzák a piaci kockázati tőkekövetelmény megállapításához.

A tőkekövetelmény meghatározása azonban még továbbra is a régi módszertanokkal fog történni, ezekben változás nem történt, a tőkemegfelelési mutató stabilizálása érdekében felvett strukturális FX pozíciókra vonatkozó előírások is változatlanok. Az EBA 2019. szeptember 30-ig fog jelentést készíteni az FRTB hatásairól és a nemzetközi fejleményekről, ami alapján a Bizottság 2020. június 30-ig fog javaslatot tenni az FRTB tőkekövetelményként való alkalmazásáról. A BIS javasolt még egy egyszerűsített sztenderd módszert és a régi szabályok megtartását egy konzervatív szorzó alkalmazásával egybekötve, de ezek EU-s implementációjáról egyelőre nincs hír.

Szigorodik és részben felügyeleti engedélyhez, valamint nyilvánosságra hozatalhoz lesz kötve a banki és kereskedés könyv közötti határ, átsorolhatóság és a belső fedezeti ügyletek használata, amely változások sok intézmény számára lehetnek lényegesek. Az FRTB szerinti sztenderd megközelítésben ügyleteket finomabb kategóriákba kell besorolni, pl.: kibocsátó iparága és minősítése szerint, és a kockázati faktorok szerinti érzékenység fogja a számítások alapját képezni. A tőkekövetelmény számításakor a kockázati súlyok mellett a kategória- és lejárat-specifikus korrelációkat is figyelembe kell venni. Ezek a tényezők és további számtalan kisebb részletszabály jelentős implementációs terhet fognak jelenteni az intézmények számára.

Az FRTB jelentős előrelépést jelent a kockázatterzékenyebb mérések irányába, azonban a konzervatív megközelítés és a magasabb, stresszidőszakot tükröző kockázati súlyok miatt valószínűsíthetően magasabb tőkekövetelménnyel fog járni a szabályok végleges bevezetésekor. A BIS 2019 elején publikált felmérése⁴ szerint a sztenderd megközelítést használó medián bank vonatkozó tőkekövetelménye nagyságrendileg 40%-kal emelkedhet, azonban az eredmények erősen szóródnak, és nagymértékben függnek az aktuális kitettségektől és a végső szabályoktól.

A bázeli ajánlásokkal összhangban a tőkeáttételi mutatóra 3%-os követelmény fog vonatkozni

A CRR2 az EBA ajánlásának megfelelően, 3 százalékban határozza meg a tőkeáttételi mutató minimumkövetelményét. A globálisan rendszerszinten jelentős intézményeknek ezen felül egy puffert kell tartaniuk, amelynek a mértéke a tőkeáttételi mutatóban számított kitettség és a rájuk vonatkozó tőkekövetelményi pufferráta 50%-ának szorzata. Továbbá megfontolás alatt van a tőkeáttételi mutató fölötti pufferekre vonatkozó szabályozások kiterjesztése az egyéb rendszerszinten jelentős intézményekre, amiről a Bizottság 2020. december 31-ig jelentést nyújt be az Európai Parlament és Tanács számára.

A CRR2 és a bázeli tőkeáttételi mutatók keretrendszerükben nem mutatnak jelentős eltérést, azonban a bázeli szabványtól eltérően a CRR2 kiveszi a ráta számítása alól a központi bankokkal és államokkal szembeni kitettségeket és a támogatott hiteleket. A végső EU-s keretrendszer megerősíti, hogy a társaságoknak lehetőségük van bármely olyan elsődleges alapvető tőkeinstrumentum használatára, melyet az 1. és 2. pilléres tőkekövetelmény teljesítése céljából is használnak. Az EBA 2020. június 28-ig készíti el az adatszolgáltatási táblákat.

A nettó stabil forrásellátottsági ráta (NSFR) számos EU-specifikus előírással érkezik

A pénzügyi válságot megelőzően a bankok hosszú lejáratú eszközeinek növekedése nem járt együtt a stabil finanszírozás hasonló mértékű növekedésével. Ennek következtében, a romló likviditási helyzetük és a pénzügyi piacok kiszáradása miatt az intézmények kénytelenek voltak a központi bankokhoz fordulni extra likviditásért. Az ilyen likviditási nehézségeket hivatott megelőzni a nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR), mely megköveteli, hogy a bankok biztosítsák kitettségeik stabil finanszírozását.

¹ <https://home.kpmg/hu/hu/home/tanulmanyok/2019/06/frm-hirlevel-2019-06.html>

² https://www.bis.org/bcbs/publ/d457_note.pdf

A mutatót a rendelkezésre álló stabil finanszírozás és az egyéves időhorizonra vonatkozó előírt stabil forrásellátottság arányaként kell kiszámítani, az eszközök, kötelezettségek, mérlegen kívüli tételek és a saját tőke számviteli értékére támaszkodva.

A Bázeli Bizottság által elfogadott, és az EBA javaslataival kiegészített NSFR-szabvány nem akadályozza az európai gazdaság finanszírozását, ugyanis a bázeli NSFR keretrendszerrel eltérően a CRR 2 NSFR keretrendszere számos EU-specifikus kiigazítást vezet be a derivatívák, értékpapír- és kereskedelem-finanszírozási ügyletek és a fedezett kötvények tekintetében.

A rendelet a kis- és nem komplex intézmények igényeit figyelembe véve lehetővé teszi egy egyszerűsített NSFR használatát. Ahhoz azonban, hogy egy intézmény élhessen az egyszerűsítéssel, szükséges a nemzeti illetékes hatóságok felügyeleti jóváhagyása, amely az egyedi kockázatalapú értékelésen túl olyan tényezőktől függ, mint a mérlegfőösszeg, a kereskedési könyv, valamint a származékos pozíciók mérete. Az NSFR bevezetésében kihívást jelenthet, hogy mérlegalkalmazkodást, és ezzel összefüggésben az FTP rendszer revízióját teheti szükségessé, továbbá a mutató sértése esetén a hatóságok akár a napi adatszolgáltatást is elvárhatják. A teljesítésre vonatkozó előírások 2021. június 27-től lépnek hatályba.

Az értékállóknak tekinthető szoftverek figyelembe vehetők lesznek a szavatolótőkében

Főszabály szerint a bankoknak csökkenteniük kell szavatolótőkéjüket az immateriális eszközök között kimutatott szoftverek értékével. Bizonyos szoftvereszközök azonban, melyeknek értékét az intézmény szanálása, fizetéseképtelensége vagy felszámolása nem érint lényegesen, a CRR2 bevezetésével kivételt fognak képezni e szabály alól, a nemzetközi szinten egyenlő versenyfeltételek megteremtése és a digitális környezet támogatása érdekében.

Az EBA 2020. június 28-ig RTS-t fog kidolgozni azon szoftvereszközök meghatározására, melyeket az intézményeknek nem kell levonniuk szavatolótőkéjük meghatározásakor. Ez a specifikáció azért különösen fontos, mert a szoftver, mint fogalom igen széleskörű, és számos különböző eszköztípust fed le, melyek közül fizetéseképtelenség esetén nem mind értéktartó. A technikai sztenderdeknek biztosítaniuk kell a prudenciális megbízhatóságot; figyelembe véve a digitális fejlődést, a számviteli szabályozások nemzetközi különbségeit, valamint az uniós pénzügyi szektor sokszínűségét, ideértve a pénzügyi technológiai cégeket is. Fontos tehát figyelemmel kísérni az új technikai sztenderdek változásait, ugyanis az új szabályozások az önállóan is értékes szoftverekkel rendelkező intézmények szavatolótőkéjét emelhetik, így javíthatják a tőkemegfelelést.

Szigorodnak a banki könyvi kamatláb-kockázatra vonatkozó felügyeleti elvárások – az EBA fogja kidolgozni a részleteket

A banki könyvi kamatláb-kockázat (IRRBB) felügyeleti kezelését szigorítani fogja az újonnan megjelenő szabályrendszer, amelyhez az intézményeknek is alkalmazkodniuk kell. Bevezetésre kerül a 15% Tier 1 tőkearányos EVE (tőke gazdasági értéke) érzékenységi limit és egy további, ami az NII (nettó kamatbevétel) érzékenységen alapul. Ezeket támogatandó, az EBA 2020. június 28-ig fogja RTS formájában kidolgozni a hozamgörbeszcenáriókat, NII-limiteteket valamint a kapcsolódó modellezési és számítási szabályokat, feltételezéseket (pl.: scenáriók, felárak kezelése, statikus vagy dinamikus mérleg feltételezések).

A hatóságok kötelezhetik a nem megfelelő belső rendszerekkel rendelkező intézményeket a sztenderd módszertan, kis intézmények esetében az egyszerűsített sztenderd módszertan alkalmazására. Az EBA egy RTS keretében fogja kidolgozni a sztenderd módszertan szabályait, és iránymutatást fog kiadni a belső rendszerek értékeléséről 2020. június 28-ig.

Ezt még kiegészítik a CRR 448. cikkben leírt nyilvánosságra hozatali követelmények, amelyek alapján a bankoknak ismertetni kell az EVE és NII érzékenységi adataikat, a számítási feltételezéseiket, és a kapcsolódó kockázatkezelési folyamataikat.

Az átalakítható kötelezettségekre vonatkozó intézményspecifikus minimumkövetelmények részletes szabályai megjelentek – TLAC-standard

Míg a teljes veszteségviselő képességre (TLAC) vonatkozó keretrendszer a globálisan rendszerszinten jelentős bankokra koncentrál, addig az átalakítható kötelezettségekre vonatkozó intézményspecifikus minimumkövetelmények (MREL) arra kötelezik az összes uniós bankot, hogy rendelkezzenek elegendő bevonható forrással, annak érdekében, hogy szanálás esetén a veszteségek fedezése és a feltőkésítés gyorsan és zökkenőmentesen menjen végbe. A meglévő, a szavatoló tőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó intézményspecifikus minimumkövetelmények (MREL) és a TLAC-sztenderd célja egyaránt annak biztosítása, hogy a vállalkozások kellő mértékű veszteségviselő képességgel rendelkezzenek.

A CRR2 meghatározza az átalakítható kötelezettségekre vonatkozó feltételeket, ilyen feltétel többek között a legalább egy éves hátralévő futamidő, nem származhatnak fedezett kötvényből és származékos ügyletekből, illetve csoporttagtól. A magánszemélytől származó források csakugyan specifikus szabályozás alá tartoznak.

A CRR2 megkülönböztet kockázatalapú, valamint nem kockázatalapú arányt, melyeket az intézmény szavatolótőkéjének és átalakítható kötelezettségeinek arányában kell értelmezni. Ezek teljes kockázati kitettséghez viszonyított arányának rendre el kell érnie a 18, valamint a 6,75 százalékot a szanálendő szervezetként megjelölt globálisan rendszerszinten jelentős intézmények vagy azok részei esetében.

Az EBA 2018 decemberi kockázatkezelési jelentése alapján továbbá megállapítható, hogy a nagy uniós bankok már jelentős mennyiségű MREL-átalakítható instrumentumot bocsátottak ki, ám a többi intézménynek még további veszteségelnyelő eszközzel kell biztosítania az előírt MREL-szintnek való megfelelést. A CRR2 az átalakítható kötelezettségek definíciójával komoly adminisztrációs és megfelelési terhet ró a bankokra, ugyanis a szigorodó feltételrendszernek való hiányos megfelelés, és az alkalmassági tesztek elégtelen kivitelezése az elosztások és bónuszok kifizetésének felfüggesztését vonhatja maguk után. Fontos tehát, hogy az intézmények mihamarabb elkezdjenek foglalkozni az átalakítható kötelezettségek kérdéskörével.

Finomodnak a 2. pilléres szabályok

A korábbi javaslatokkal összhangban, a CRD V felülvizsgálja a második pilléres tőkekövetelmény egyes elemeit. Többek között a szabályozás előírja az illetékes hatóságok számára, hogy teljeskörű írásbeli magyarázattal szolgáljanak minden 2. pilléres kiegészítő szavatolótőke-követelményre vonatkozóan. Új elvárás, hogy az intézmények nyilvánosságra hozzák 2. pillér szerinti tőkekövetelményük összegét, illetve annak összetételét.

A 2. pilléres tőkekövetelmények legalább 75%-át Tier 1 tőkével kell fedezni, továbbá a Tier 1 tőkének is legalább 75%-a CET1 kell, hogy legyen. A CRR2 azonban lehetővé teszi, hogy a felügyeletek ennél magasabb Tier 1, illetve CET1 szintet írjanak elő.

A CRD előírásai megkövetelik az intézményektől az intézményspecifikus anticiklikus tőkepuffer tartását, ám a felügyeletek mentesíthetik e követelmény alól

a kis és közepes méretű befektetési vállalkozásokat, amennyiben ez nem veszélyezteti a pénzügyi stabilitást.

Változnak a nagykockázat-vállalás szabályai

A nagykockázat-vállalást szabályozó keretrendszer szerint nagy kitettségnek minősül, ha a banknak egyetlen ügyféllel vagy csoporttal szembeni összes kitettsége eléri, vagy meghaladja az intézmény Tier 1 tőkéjének 10%-át. A nagy kitettségre vonatkozó maximális limit a Tier 1 tőke 25%-ára változik, habár a rendszerszinten jelentős bankok esetében nem haladhatja meg a 15%-ot. A felügyeletek felé jelenteni kell a nagy kitettségeket, illetve a 10-10 legnagyobb intézményi és árnyékbanki kitettséget.

Megújulnak a nyilvánosságra hozatali előírások

A nyilvánosságra hozatali szabályozások előírják a jelentős intézmények és tőzsdén jegyzett társaságok számára, hogy fél-, illetve negyedévente tegyenek közzé információt, miközben a kisebb, tőzsdén nem jegyzett intézményeknek elegendő évente adatot szolgáltatniuk, ezzel csökkentve teljesítési terheiket. Fontos azonban megjegyezni, hogy a CRR 2 lehetőséget nyújt a felügyeletek számára további, illetve gyakoribb nyilvánosságra hozatali követelmények előírására.

A CRR2 előírja a kulcsfontosságú prudenciális mutatók táblázatos formában történő közzétételét, mely mutatók magukban foglalják többek között a következőket: 1. pilléres szavatolótőke követelmények, teljes kockázati kitettség összege, 2. pilléres kiegészítő szavatolótőke-követelmények összege és összetétele, valamint a kombinált puffer-követelmények. A végleges keretrendszer felhatalmazza az EBA-t végrehajtási technikai sztemderdek (ITS) kidolgozására, melyeket 2019. december 31-éig kell benyújtania a Bizottság számára. Mindezek mellett az EBA jogosult további szisztematikus jelentéstételi követelmények azonosítására, és továbbra is figyelemmel kíséri e követelmények jövőbeni alakulását.

A szabályozás megköveteli, hogy az intézmények tegyenek közzé információt a működési kockázat kezelésére szolgáló folyamatokkal kapcsolatban, beleértve ebbe a működési kockázatra vonatkozó szavatolótőke-követelmények értékeléséhez használt megközelítést, valamint a különböző használt módszertanok alkalmazási körét és lefedettségét. A 2016-os javaslatokkal ellentétben, ám a Bazel IV keretrendszerével összhangban, a CRR2 nem tartalmaz közzétételi követelményeket a korábbi veszteségadatokra és üzleti mutatókra vonatkozóan.

A bázeli szabályok európai uniós és hazai implementálása sok helyen módosítja, pontosítja a jelenlegi prudeciális és működési előírásokat. Az új szabályozások az előzetes felmérések alapján sok intézményt érinthetnek jelentősebben, mind az adminisztrációs terhek, mind a tőkekövetelmények növekedése miatt. Amennyiben bármilyen kérdésük merülne fel az új előírásokkal kapcsolatban, illetve hogy az konkrétan hogyan érintheti az Önök intézményét, akkor keressenek minket bizalommal.

CRR2 és CRD V ütemezés fontosabb állomásai

2019	Q2	CRR2 és CRD V – Megjelenés	
	Q3		
	Q4	Piaci kockázat – Bizottsági rendelet az FRTB kockázati súlyokról	Partnerkockázat – EBA RTS az ügyletek besorolásáról – EBA RTS a szabályozói deltáról
2020	Q1		
	Q2	Banki könyvi kamatláb kockázat – EBA RTS a sztenderd módszertanról – EBA RTS a felügyeleti outlier tesztről – EBA GL a belső rendszerek kritériumairól	
		Piaci kockázat – EBA ITS az adatszolgáltatásról, – Bizottsági javaslat az FRTB tőkekövetelményként való bevezetéséről	Saját tőke – EBA RTS a prudensen értékelhető szoftvereszközök azonosításáról
		3. pillér – EBA ITS a nyilvánosságra hozatali sablonokról	Nagy kitettségek – EBA RTS az adatszolgáltatásról
	Q3	Piaci kockázat – EBA RTS a banki könyvi devizakockázatról	
	Q4	Piaci kockázat – Várhatóan indul az FRTB sztenderd megközelítés riportálása	CRD V – Hatályba lépés
2021	Q1		
	Q2	CRR2 – Hatályba lépnek a nagy kitettségekre, partnerkockázatra, NSFR-re, tőkeáttételi mutatóra és a 3. pillérre vonatkozó előírások	

Kapcsolat:

Rakó Ágnes partner

M: +36 70 370 1792
E: agnes.rako@kpmg.hu

Szalai Péter igazgató

M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu

Soltész József menedzser

M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

Wieder Gergő menedzser

M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

KPMG.hu

Az itt megjelölt információk tájékoztató jellegűek, és nem vonatkoznak valamely meghatározott természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet körülményeire. Társaságunk ugyan törekszik pontos és időszzerű információkat közölni, ennek ellenére nem vállal felelősséget a közölt információk jelenlegi vagy jövőbeli hatályosságáért. Társaságunk nem vállal felelősséget az olyan tevékenységből eredő károkért, amelyek az itt közölt információk felhasználásából erednek, és nem kizárólag társaságunknak az adott esetre vonatkozó teljes körű vizsgálatát és az azon alapuló megfelelő szaktanácsadást. A KPMG név, a KPMG logó a KPMG International hálózattól védjegyzett.

© 2019 KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a független tagtársaságokból álló KPMG-hálózat magyar tagja, amely hálózat a KPMG International Cooperative-hez ("KPMG International"), a Svájci Államszövetség joga alapján bejegyzett jogi személyhez kapcsolódik. Minden jog fenntartva.